

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה, מס' 005371, 005105, קיץ תשע"ז

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. "טובים השניים מן האחד"

- א.** השאלה: מה לשכינה השייכת לדברים גדולים ונשגבים ולמציאות החיים הפשוטה שבין איש לאישה?
התשובה: השכינה היא המחברת בין האיש לאישה, היא אשר דוחפת אותם להתאחד והיא זו שמביאה אותם להתחתן.
(עמ' 14)
- ב. (1)** מאפיינים: 1. בגדים לבנים. 2. שאולים.
נימוק: כדי שלא לבייש את מי שאין לו.
(עמ' 16)
- (2)** — שהשאיפות והמטרות שלהם משותפות.
— שהם יכולים לקיים משפחה, לגדל ולחנך ילדים בשותפות מלאה.
[הערה למעריך: לקבל תשובות נכונות נוספות].
(עמ' 17)

2. יצר ויצירה

- א. (1)** כי הוא לא עשה מעשה ["שהוא אומר: וכי בעלתי או קרבתי אצלה?"].
(2) — הראייה גורמת למעשה העברה.
— "העין הוא הפתח הראשון של יצר הרע שדרכו נכנס כוח החמדה והתאוה בלב האדם" (החפץ חיים).
— אם האדם קולט תוכן שלילי באמצעות הראייה הוא מוריד בכך את רמתו הרוחנית [או: המוסרית].
[הערה למעריך: די בשתי סיבות].
(עמ' 36)
- ב. (1)** לפי הרמב"ם זהו איסור בפני עצמו, ולפי הרמב"ן איסור זה משמש סייג המונע מן האדם לחטוא באיסורים חמורים נוספים.
(2) כאשר הקרבה היא בקביעות.
(עמ' 37)

3. קידושין ונישואין

- א. (1)** אסור = קשור ונדרש להיות מרוחק — בני הזוג קשורים זה לזה, אך הם גם נדרשים להיות מרוחקים, להימנע ממגע פיזי בתקופת האירוסין (עמ' 67).
- (2)** — כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך.
— מחשש שהחתן לא יכוון כראוי בשל טרדתו.
(עמ' 68)
- ב. (1)** משמעות א — האישה נקנית בקניין רכושני כמו שקונים חפץ.
משמעות ב — נוצר מעמד חדש לאישה ומעתה היא אישה נשואה. משמעות זו היא המשמעות הנכונה במשנה זו.
[הערה למעריך: על תת-סעיף זה — 66%]
(עמ' 69)
- (2)** — כדי שתהיה מזכרת בידה תמיד.
— כי הטבעת היא עגולה ואין לה סוף, וכך הברית בין האיש לאישה היא ברית עולם ואין לה סוף.
[הערה למעריך: די בנימוק אחד].
[הערה למעריך: על תת-סעיף זה — 34%]
(עמ' 70)

4. התחייבויות שבין איש לאשתו

- א. (1)** לספק לאישה אוכל, לדאוג לאישה לבגדים ולבית, לחיות עם האישה חיי אישות, לפדות אותה אם נפלה בשבי, לדאוג לקבורתה.
[הערה למעריך: די בשני דברים. לקבל תשובות נכונות נוספות מעמ' 82-83].
- (2)** מעשה ידי האישה, אכילת פירות נכסיה בחייה וירושת כתובתה אם מתה בחייו.
פדיונה כנגד אכילת פירות נכסיה, קבורתה כנגד ירושתו לכתובתה [לקבל: מעשה ידי האישה כנגד מזונותיה].
[הערה למעריך: די בשני דברים].
(עמ' 84)
- ב. (1)** אם מכניסה שפחות שעושות במקומה את העבודות; אם אמרה איני ניזונת ואיני עושה (עמ' 85-86).
[הערה למעריך: די בדרך אחת].
- (2)** "בימינו, כשאשה מכניסה את משכורתה לקופה המשפחתית והמכשירים עושים את מלאכות הבית... אין האישה חייבת באותן מלאכות שסבתה וזקנתה היו נוהגות לעשות" (עמ' 86).

5. בניית הבית

- א. (1)** הבעל כעס על אשתו כי היא לא עשתה מה שהוא רצה שהיא תעשה.
כוונת המילים "את עשית רצון בעלך" היא שאת עשית רצון בעלך על פי הבנתך את דבריו א את התכוונת לעשות רצון בעלך.
- (2)** מה שגרם להידרדרות היחסים בין בני הזוג הוא שהם לא ניסו לברר מה הסיבה לקשיי התקשורת ביניהם וכיצד אפשר לפתור אותם.
מסיפור זה אפשר ללמוד שיש חשיבות רבה לתקשורת פתוחה בין בני הזוג, וחשוב לברר מה בדיוק בן הזוג רוצה, בייחוד כאשר יש פער תרבותי בין בני הזוג.
(עמ' 104-105)
- ב.** "הבאת שלום": אדם שביכולתו לסייע בפתרון מחלוקות וסכסוכים בין איש לאשתו [או בין אדם לחברו] צריך להתאמץ ולהשקיע בכך, אפילו אם אין שניהם רוצים [להביא עצות מרוחק] (עמ' 105).

פרק שני

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 6-10.

6. יצר ויצירה

- א. (1) בחדר יש פתח פתוח לרשות הרבים; בעלה בעיר.
- (2) בחדר יש פתח פתוח לרשות הרבים — החשש מפני אנשים שיכולים להיכנס או לראות מונע את העברה. בעלה בעיר — החשש מפני הבעל שעלול להגיע מונע את העברה.
- ב. כאשר אפשר לראות מבחוץ את המתרחש במכונית, ומכוניות עוברות אחת לכמה דקות. (עמ' 42-43)

7. קידושין ונישואין

- א. העדים צריכים לראות את נתינת הטבעת ולשמוע את דברי החתן "הרי את מקודשת לי", כדי לתת תוקף הלכתי למעשה הקידושין (עמ' 70).
- ב. פני החתן והכלה לכיוון ירושלים; אפר מקלה על ראש החתן; שבירת כוס; אמירת הפסוקים: "אם אשכחך ירושלים וכו'" (עמ' 74-76).
- [הערה למעריך: די בשלושה מנהגים].

8. טומאה וטהרה

- א. (1) מצוות נידה שייכת גם בגברים כי הם מזהירים באיסורים של נידה. אך הנשים הן העיקר במצווה זו כי האישה היא הרואה דם והיא הסופרת שבעה נקיים וטובלת.
- (2) כרת. (עמ' 119-120)
- ב. אפשר ללמוד שבחיי משפחה ישנן תקופות שבהן על איש לחיות עם אשתו כאח עם אחותו (עמ' 126).

9. גירושין

- א. תקנת רבנו גרשום — אין לגרש אישה בעל כורחה.
- רבנו גרשום תיקן תקנה זו כי ראה שהדור פרוץ ויש שמזלזלים בבנות ישראל בזריקת גט. (עמ' 154)
- ב. (1) היתר מאה רבנים לשאת אישה שנייה [ופטור מהתחייבויותיו לאישה הראשונה] (עמ' 155).
- (2) עונש מאסר; שלילת האפשרות לצאת מן הארץ; שלילת האפשרות להוציא או לחדש דרכון; שלילת האפשרות לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; השעייה מעבודה; שלילת רישיון עסק או רישיון עבודה; הגבלת חשבון הבנק (עמ' 158).
- [הערה למעריך: די בשלוש מגבלות (סנקציות)].

10. שאלות קצרות

- א.** — רגילות המחשבה מביאה את האדם לעברה.
 — ההרהור פוגם בלב ובנפש, והמעשה לא.
 — חטא במחשבה הוא חטא בחלק המובחר של האדם.
 [הערה למעריך: די בשני הסברים].
 (עמ' 57)
- ב.** — כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה [כמו שהיה העולם כולו מים בבריאת העולם או כעובר בבטן אמו או שהכניסה למים היא איבוד החיים והיציאה מהם היא כלידה], וההתחדשות הגופנית תגרום לאדם לחדש פעולותיו לטוב.
 — רמז אל הטובל שינקה נפשו מכל חטא, כמו שטבע המים לנקות כל דבר המתכבס בהן.
 — חיבור לקדושת בית המקדש שלעתיד לבוא יצאו ממנו מים שבהם יטבלו הטמאים.
 — הטבילה במים מבטאת את קרבת ה'. ה' מטהר את ישראל.
 [הערה למעריך: די בשני טעמים].
 (עמ' 132-135)
- ג.** — התחייבות הדדית שאם בני הזוג יעמדו בפני מצב משברי, הם לא יעכבו את סיום הנישואין מעבר לזמן סביר ומקובל.
 — התחייבות למאמץ לשיקום חיי הנישואין לפני החלטה סופית על גירושין.
 — הסכמות ממוניות לגבי הסדרי חלוקת הרכוש בין בני הזוג במצב של משבר בחיי הנישואין.
 [הערה למעריך: די בשני פרטים].
 (עמ' 159)

פרק שלישי

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 11-15.

11. יצר ויצירה

- א.** (1) בחדר יש פתח פתוח לרשות הרבים; בעלה בעיר.
 (2) בחדר יש פתח פתוח לרשות הרבים — החשש מפני אנשים שיכולים להיכנס או לראות מונע את העברה.
 בעלה בעיר — החשש מפני הבעל שעלול להגיע מונע את העברה.
ב. כאשר אפשר לראות מבחוץ את המתרחש במכונית, ומכוניות עוברות אחת לכמה דקות.
 (עמ' 42-43)

12. קידושין ונישואין

- א.** העדים צריכים לראות את נתינת הטבעת ולשמוע את דברי החתן "הרי את מקודשת לי", כדי לתת תוקף הלכתי למעשה הקידושין (עמ' 70).
ב. פני החתן והכלה לכיוון ירושלים; אפר מקלה על ראש החתן; שבירת כוס; אמירת הפסוקים: "אם אשכחך ירושלים וכו'" (עמ' 74-76).
 [הערה למעריך: די בשלושה מנהגים].

13. גירושין

- א. תקנת רבנו גרשום — אין לגרש אישה בעל כורחה.
 רבנו גרשום תיקן תקנה זו כי ראה שהדור פרוץ ויש שמזלזלים בבנות ישראל בזריקת גט.
 (עמ' 154)
- ב. (1) היתר מאה רבנים לשאת אישה שנייה [ופטור מהתחייבויותיו לאישה הראשונה] (עמ' 155).
 (2) עונש מאסר; שלילת האפשרות לצאת מן הארץ; שלילת האפשרות להוציא או לחדש דרכון; שלילת האפשרות לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; השעייה מעבודה; שלילת רישיון עסק או רישיון עבודה; הגבלת חשבון הבנק (עמ' 158).
 [הערה למעריך: די בשלוש מגבלות (סנקציות)].

14. התנהלותה של המשפחה

- א. (1) אלך ואתייעץ עם אנשי ביתי, עם אשתי.
 (2) התמסרות לעבודה ציבורית דורשת השקעה גדולה מאוד שעלולה להיות על חשבון המשפחה, ולכן צריך לקבל הסכמה של האישה כדי להצליח.
 (עמ' 183)
- ב. (1) כי באמת הצלחת העשיר נובעת מכישרון מיוחד שיש לו.
 (2) העשיר צריך לזכור שה' הוא שנתן לו את הכישרון הזה [לקבל]: "וזכרת את ה' אלוך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל".
 (עמ' 189)

15. שאלות קצרות

- א. — רגילות המחשבה מביאה את האדם לעברה.
 — ההרהור פוגם בלב ובנפש, והמעשה לא.
 — חטא במחשבה הוא חטא בחלק המובחר של האדם.
 [הערה למעריך: די בשני הסברים].
 (עמ' 57)
- ב. אדם צריך לעשות כל מאמץ כדי לפרנס את עצמו ואף לוותר על כל מה שמייחד את השבת מימות החול, והעיקר שלא יזדקק לתמיכה מאנשים אחרים (עמ' 188).
- ג. סוגה בשושנים — גדורה בשושנים.
 — גדר של שושנים אמנם מציינת גבול אך השושנים אינן מהוות מחסום ממשי למי שרוצה לעבור את הגדר [השמירה מסורה ללבם ולמסירות נפשם של בני הזוג].
 — באזהרה קלה ובהבדלה מועטת בני הזוג פורשים מן העברה, די בגדר של שושנים ואין צורך בגדר של אבנים.
 [הערה למעריך: לקבל אחד מן ההסברים האלה]
 (עמ' 209-210)